

საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების მიღების პროცესში ხელოვნური ინტელექტის გამოყენების პრაქტიკული და სამართლებრივი ასპექტები

თამარ ხომასურიძე

ნიუ ვიჟენ უნივერსიტეტის შედარებითი
კერძო და საერთაშორისო სამართლის მაგისტრი (LLM),
საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს
ხელშეკრულებათა ექსპერტიზისა და სასამართლო
წარმომადგენლობის დეპარტამენტი,
პირველი კატეგორიის უფროსი სპეციალისტი
tamo.khomasuridze@gmail.com

ნიკა ხორავა

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
იურიდიული ფაკულტეტის საერთაშორისო სამართლის
სამაგისტრო პროგრამის სტუდენტი,
საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს
ხელშეკრულებათა ექსპერტიზისა და სასამართლო
წარმომადგენლობის დეპარტამენტი,
პირველი კატეგორიის უმცროსი სპეციალისტი
khoravanika9@gmail.com

რეზიუმე. ხელოვნური ინტელექტის სისტემების, განსაკუთრებით კი ე.წ. გენერაციული ხელოვნური ინტელექტისა და დიდი ენობრივი მოდელების მასობრივი გამოყენების ზრდასთან ერთად აქტუალური გახდა, ერთი მხრივ, სახელმწიფო-თა მხრიდან აღნიშნული პროცესების რეგულირება, ხოლო, მეორე მხრივ, ამგვარი ინოვაციური მეთოდების ინტეგრირება სხვადასხვა სამართლებრივ რეალობაში, მათ შორის, სასამართლო სისტემაში. წინამდებარე სტატიის მიზანია, მიმოიხილოს ხელოვნური ინტელექტის გამოყენების შესაძლო თანმდევი გამოწვევები და მათი გავლენა საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებაზე,

როგორც ზოგადად, გადანყვეტილების გამოტანის, ისე, მისი დასაბუთების მხრივ. საკონსტიტუციო სასამართლოს, როგორც ქვეყნის საკონსტიტუციო კონტროლის განმახორციელებელ ორგანოს და, შესაბამისად, მის გადანყვეტილებებს, დიდი მნიშვნელობა ენიჭება ეროვნული კანონმდებლობის განმარტების პროცესში. ზემოაღნიშნულისა და ტექნოლოგიური განვითარების შედეგად ჩამოყალიბებული ახლებური მიდგომების გათვალისწინებით, მნიშვნელოვანია შეფასდეს, თუ რა როლი შეიძლება ჰქონდეს ხელოვნური ინტელექტის გამოყენებას საკონსტიტუციო მართლმსაჯულების უზრუნველყოფის თვალსაზრისით. წარმოდგენილი სტატია მიმოიხილავს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადანყვეტილების მიღების პროცესში ხელოვნური ინტელექტის გამოყენების პრაქტიკულ ასპექტებს შესაბამისი საერთაშორისო სტანდარტებისა და პრაქტიკის გათვალისწინებით. ამასთან, ნაშრომის ფარგლებში განხილული იქნება მართლმსაჯულების პროცესში ხელოვნური ინტელექტის გამოყენების რისკები და გამონწვევები, დასკვნით ნაწილში კი წარმოდგენილი იქნება შესაძლო მოწესრიგების გზები.

საკვანძო სიტყვები: ხელოვნური ინტელექტი, საკონსტიტუციო სასამართლო, სასამართლო გადანყვეტილება, დიდი ენობრივი მოდელები, საკონსტიტუციო სამართალწარმოება

შესავალი

თანამედროვე სამართლებრივ რეალობაში სულ უფრო აქტუალური ხდება ციფრული ტექნოლოგიების გამოყენება და მათი ინტეგრირება ყოველდღიურ საქმიანობაში. ხელოვნური ინტელექტის (AI) სწრაფი ტემპით განვითარება მნიშვნელოვანია, მათ შორის, მართლმსაჯულების სისტემის ნაწილშიც, რომელიც ძირითადად, შესაძლოა, გამოვლინდეს პროცესუალურ მექანიზმებზე ზეგავლენის თვალსაზრისით.

მართლმსაჯულების სისტემაში ფუნდამენტური ადგილი უჭირავს საკონსტიტუციო სასამართლოს, რომელიც სახელმწიფოსა და ადამიანის უფლებებს შორის ბალანსის დაცვას უზრუნველყოფს. სწორედ მისი მეშვეობით ხორციელდება ნორმატიული დოკუმენტების კონსტიტუციურობის შეფასება დამოუკიდებლობის, მიუკერძოებლობისა და გადანყვეტილების მიღების პროცესში კანონიერების დაცვის საფუძველზე. თუმცა, ტექნოლოგიური განვითარებისა და თანმდევი გამონწვევების ფონზე, სულ უფრო აქტუალური ხდება კითხვა – რამდენად მიზანშეწონილია ხელოვნური ინტელექტის (AI) გამოყენება საკონსტიტუციო

სასამართლოს გადაწყვეტილების მიღებისას და აქვს თუ არა მას ადამიანის ინტელექტუალური და ემოციური ინტელექტის ჩანაცვლების პერსპექტივა.

წინამდებარე სტატიის ძირითადი მიზანია ხელოვნური ინტელექტის (AI) როლისა და ფუნქციის ანალიზი, როგორც საკონსტიტუციო მართლმსაჯულების პროცესში, ისე საბოლოო გადაწყვეტილების გამოტანისას. ნაშრომში გამოყენებულია კომპლექსური სამართლებრივი კვლევის მეთოდები, რომლებიც აერთიანებს, როგორც დოგმატურ-თეორიულ, ისე, შედარებით-ანალიტიკურ კვლევებს. შედარებითი სამართლის მეთოდი მოიცავს ისეთი უცხო ქვეყნების კანონმდებლობისა და პრაქტიკის ანალიზს, ასევე, მათ შესწავლას, რომლებშიც უკვე განხორციელებულია ხელოვნური ინტელექტის (AI) ინტეგრაცია მართლმსაჯულების სისტემაში. ნაშრომში შემოთავაზებულია უცხოური სასამართლო გადაწყვეტილების კონტენტ-ანალიზი (case study), ასევე, ქართული საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებათა პროექტების შემუშავების პროცესის ურთიერთიმართება ხელოვნური ინტელექტის (AI) სისტემებთან. ნაშრომი ყურადღებას ამახვილებს ხელოვნური ინტელექტის (AI) როლზე ქართულ საკანონმდებლო რეალობაში, განიხილავს სამომავლო პერსპექტივებსა და სამართლებრივი რეგულირების საჭიროებებს, რომლებიც აუცილებელია სანდო და კონსტიტუციურ პრინციპებთან შესაბამისი ინტეგრაციისთვის.

სტატიის დასკვნით ნაწილში შემოთავაზებულია არსებული გამოწვევებისა და სამართლებრივი დაბრკოლებების აღმოფხვრის შესაძლო ვარიანტები, რომლებიც, ვიმედოვნებთ, მნიშვნელოვნად გააუმჯობესებს, როგორც საკანონმდებლო, ისე სასამართლო პრაქტიკას. კერძოდ, ხაზგასმულია სამართლებრივი ჩარჩოსა და რეგულირების აუცილებლობა, რომელიც საფუძვლიანად მოაწესრიგებს მართლმსაჯულებაში ხელოვნური ინტელექტის (AI) დანერგვის პროცესს, უზრუნველყოფს მის ეფექტიან განხორციელებას.

1. საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს როლი სამართლებრივი სახელმწიფოს ჩამოყალიბების პროცესში

საკონსტიტუციო სასამართლო სამართლებრივი სახელმწიფოს არსებობის ფუნდამენტური ინსტიტუტია, ვინაიდან მის მიერ განხორციელებული კონტროლი და მართლმსაჯულება უზრუნველყოფს სახელმწიფოსა და ადამიანის უფლებებ-

სა და თავისუფლებებს შორის ბალანსის დაცვას¹. საკონსტიტუციო კონტროლი, უნინარეს ყოვლისა, მოიაზრებს ნორმატიული აქტების კონსტიტუციურობის შემოწმების მექანიზმს, რომელიც საკონსტიტუციო სასამართლოს ექსკლუზიური უფლებამოსილებაა არა მარტო საქართველოში, არამედ სხვა მრავალ სახელმწიფოშიც². აღნიშნული, ძირითადად, მოიაზრებს სადავო ნორმატიული აქტის შინაარსისა და მისი გავრცელების კანონიერების დადგენას. სამართლებრივი აქტი, თავისი ნორმატიული შინაარსით, ხშირად არ არის ცალსახა და ერთგვაროვანი, შესაბამისად, შესაძლოა, იგი იძლეოდეს განსხვავებული ინტერპრეტაციის საფუძველს. განსხვავებული ინტერპრეტაცია, ასევე, ხშირად ვლინდება ადამიანის ძირითად უფლებათა და თავისუფლებათა პირდაპირი თუ ირიბი შეზღუდვით.

საკონსტიტუციო სასამართლოს ფუნქციონირებისა და უფლებამოსილების ძირითად სამართლებრივ საფუძველებს, საქართველოს კონსტიტუციასთან ერთად, განსაზღვრავს „საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონი, რომელიც მკაფიოდ აყალიბებს საკონსტიტუციო სასამართლოს უფლებამოსილების ფარგლებს, სასამართლოს წევრების არჩევის წესს, კონსტიტუციური სარჩელის წარდგენისა და მიღების პროცედურებს, ნორმატიული აქტის ან მისი ნაწილის არაკონსტიტუციურად ცნობის საფუძველებს და სხვა პროცედურულ საკითხებს. საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ გამოტანილი გადაწყვეტილება საბოლოოა და მის მიერ არაკონსტიტუციურად ცნობილი სამართლებრივი აქტი ან მისი ნაწილი კარგავს ძალას შესაბამისი გადაწყვეტილების გამოქვეყნების მომენტიდან, თუ თავად ამ გადაწყვეტილებით სხვა რამ არ არის დადგენილი³.

საკონსტიტუციო სამართალწარმოების პროცესი ადამიანის უფლებების დაცვის ან მათი დარღვევის პრევენციის უმთავრესი სამართლებრივი მექანიზმია. ხაზი უნდა გაესვას იმ გარემოებას, რომ საკონსტიტუციო სასამართლო უფლებამოსილია არაკონსტიტუციურად გამოაცხადოს არა მარტო მთლიანი სამართლებრივი ნორმა, არამედ მისი კონკრეტული ნორმატიული შინაარსი. ზოგადი პრაქტიკიდან გამომდინარე, ნორმატიულ შინაარსზე მსჯელობა რელევანტურია მაშინ, როდესაც ნორმის გამოყენება ავტომატურად არ ნიშნავს კონსტიტუციის

¹ გეგენავა, დ. (2012). საკონსტიტუციო მართლმსაჯულება საქართველოში: სამართალწარმოების ძირითადი სისტემური პრობლემები. 9.

² კახიანი, გ. (2008). საკონსტიტუციო კონტროლის ინსტიტუტი და მისი ფუნქციონირების პრობლემები საქართველოში: კანონმდებლობის და პრაქტიკის ანალიზი. 34-35.

³ საქართველოს ორგანული კანონი „საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ“. მუხლი 25-ე.

დარღვევას, თუმცა, ნორმის შეფარდებამ ზოგიერთ კონსტიტუციაში, შესაძლოა, გამოიწვიოს არაკონსტიტუციური შედეგი⁴.

საინტერესოა თავად გადაწყვეტილების მიღების პროცესი და სტადიები. ზოგადი შეფასების შედეგად, შესაძლოა, ითქვას, რომ სასამართლო, განსაკუთრებით კი საკონსტიტუციო სასამართლო, გადაწყვეტილებაზე ორიენტირებული ინსტიტუტია, რომელიც ცდილობს კონკრეტული ნორმა მოარგოს სხვადასხვა კომპლექსურ შემთხვევას, გააფართოვოს შესაძლო გავლენის მქონე პირთა წრე და გადაწყვეტილება გამოიტანოს მხოლოდ ფაქტების ერთობლიობით⁵. საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ გადაწყვეტილების მიღება არ არის უნივერსალური და ერთგვაროვანი პროცესი. იგი შესაძლოა დაეფუძნოს, როგორც მკაფიო სამართლებრივ პრეცედენტებს, ისე კანონმდებლობის ინტერპრეტაციას, მტკიცებულებების შესწავლას და გადაწყვეტილების უფრო ფართო შედეგების გააზრებას, ვინაიდან, თითოეულ შემთხვევას თან ახლავს თავისი გამოწვევები, რაც მოითხოვს გადაწყვეტილების მიღებისადმი ინდივიდუალურ მიდგომას⁶. შეიძლება ითქვას, რომ სასამართლოს, განსაკუთრებით კი, საკონსტიტუციო სასამართლოს ამოცანა ნაწილობრივ კანონშემოქმედების ელემენტსაც მოიაზრებს, რომელიც, ძირითადად, ვლინდება საკანონმდებლო რეალობის ფაქტებში რეალიზებასა და მათ კაუზალურ ანალიზში.

2. ხელოვნური ინტელექტის სისტემაში

ვინაიდან ბევრი სამართლებრივი საკითხი, სამართლებრივი მომსახურებების ჩათვლით „გაციფრულებულია“, რელევანტური იქნება ხელოვნური ინტელექტის გამოყენების მიზანშეწონილობის საკითხის განხილვა მოსამართლის მიერ გადაწყვეტილების მიღების პროცესში. თუმცა, ხელოვნური ინტელექტის მეშვეობით საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების მიღების შეფასებამდე მნიშვნელოვანია განიმარტოს, რას გულისხმობს „ხელოვნური ინტელექტის“ (Artificial Intelligence – AI) და „მანქანური სწავლების“ (Machine Learning) ცნებები.

⁴ აბესაძე, დ. (2023) საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ ნორმის შინაარსის არაკონსტიტუციურად ცნობა – თეორიული დაკვირვებანი და პრაქტიკული გამოწვევები. *საკონსტიტუციო სამართლის ჟურნალი (1)*, 107.

⁵ van Domselaar, I. (2018). The Perceptive Judge. *Jurisprudence*, 9 (1), 71-87. <https://doi.org/10.1080/20403313.2017.1352319>.

⁶ Litali Group. (28 March 2025). *Inside the Judge's Chamber: Insights into Judicial Decision-Making*. <https://litaligroup.com/judicial-decision-making/>.

იქიდან გამომდინარე, რომ არ არსებობს „ხელოვნური ინტელექტის“ ცნების უნივერსალური, საერთაშორისოდ აღიარებული ერთიანი განმარტება, მანქანურ სწავლებაზე დაფუძნებული სისტემა შეიძლება განიმარტოს სხვადასხვანაირად⁷. მიუხედავად ამისა, ზოგადად, იგი შეიძლება შეფასდეს ავტომატიზებულ ტექნოლოგიად, რომელსაც შეუძლია იმგვარი ფუნქციების/დავალებების შესრულება, რომლებიც მოითხოვს ადამიანის ინტელექტს⁸. თავის მხრივ, „ინტელექტი“ ჩვეულებრივ ასოცირდება ადამიანის ერთ ან ერთზე მეტ მაღალი დონის შემეცნებით უნართან, როგორცაა აბსტრაქტული აზროვნება, პრობლემის გადაჭრა, ვიზუალური აღქმა, კრეატიულობა, დაგეგმვა და კრიტიკული აზროვნება. ისეთი საქმიანობები, რასაც ადამიანები ყოველდღიურად აკეთებენ – მაგალითად, წიგნის კითხვა, მათემატიკური ამოცანის ამოხსნა ან ავტომობილის მართვა – საჭიროებს შემეცნებით პროცესს. შესაბამისად, კომპიუტერისთვის ზემოაღნიშნული საქმიანობის ნაწილობრივ (ან სრულად) ავტომატიზებული ფორმით განხორციელების შესაძლებლობის მინიჭება, შეიძლება ჩაითვალოს „ხელოვნური ინტელექტის ამოცანად“⁹. მიუხედავად ზემოაღნიშნულისა, დღეს ელექტრონული მოწყობილობები გარკვეულ თავსატეხებს ასრულებს, რომლებიც ჩვეულებრივ დაკავშირებულია ადამიანის ცნობიერებასთან, მათი გამოყენებული ტექნიკები კი ძალიან განსხვავდება ბიოლოგიური, ადამიანის კოგნიტური პროცესებისგან. საგულისხმოა, რომ ხელოვნური ინტელექტის სისტემა ამა თუ იმ შედეგის მისაღწევად ძირითადად იყენებს სტატისტიკასა და წესებს. გარდა ამისა, უწინარეს ყოვლისა, უნდა აღინიშნოს, რომ „ხელოვნური ინტელექტი“ სხვა ციფრული ალგორითმებისგან მისი შესაძლებლობებით, კერძოდ, ავტონომიურობის ხარისხითა და ადაპტირების უნარით გამოირჩევა¹⁰. წინამდებარე სტატიის მიზნებისათვის „ხელოვნური ინტელექტი“ განიმარტება იმ ავტომატიზებული სისტემების აღსანიშნად, რომლებიც ე.წ. „მანქანური სწავლების“ ალგორითმზეა დაფუძნებული. „ხელოვნური ინტელექტისა და ადამიანის უფლებე-

⁷ ელიზბარაშვილი, ს. (2022). ხელოვნური ინტელექტის გამოყენება სამართალდამცავი ორგანოების მიერ: თანამედროვე საფრთხე ადამიანის უფლებებისთვის. *ადამიანის უფლებათა დაცვა: საერთაშორისო და ეროვნული გამოცდილება, სტატიათა კრებული, რედ. კონსტანტინე კორკელია*, 28-47.

⁸ Russell, S. J., Norvig, P. (2010). *Artificial Intelligence: A Modern Approach* (3rd ed.). Prentice Hall. 2. <https://people.engr.tamu.edu/guni/csce625/slides/AI.pdf>.

⁹ Surden, H. (2024). ChatGPT, Large Language Models, and Law, *92 Fordham Law Review*. 1941-1972. <https://ir.lawnet.fordham.edu/flr/vol92/iss5/9>.

¹⁰ ინფორმაციის თავისუფლების განვითარების ინსტიტუტი (IDFI). (2021). *ხელოვნური ინტელექტის სისტემების გამოყენება საქართველოში – კანონმდებლობა და პრაქტიკა*. 26-27. <https://idfi.ge>.

ბის, დემოკრატიისა და სამართლის უზენაესობის შესახებ“ ევროპის საბჭოს ჩარჩო კონვენციის მე-2 მუხლის თანახმად, „ხელოვნური ინტელექტის სისტემა“ ნიშნავს მანქანურ სისტემას, რომელიც პირდაპირი თუ არაპირდაპირი მიზნებისათვის, მიღებული მონაცემების საფუძველზე, ახდენს ისეთი პროდუქტის გენერირებას, როგორცაა პროგნოზები, შინაარსი, რეკომენდაციები ან გადაწყვეტილებები, რომლებსაც შეუძლია ფიზიკურ ან ვირტუალურ გარემოზე ზემოქმედების მოხდენა¹¹. „ხელოვნური ინტელექტისა და ადამიანის უფლებების, დემოკრატიისა და სამართლის უზენაესობის შესახებ“ ევროპის საბჭოს ჩარჩო კონვენცია ცალსახად მიჯნავს „ხელოვნური ინტელექტის სისტემას“ მარტივი ტრადიციული პროგრამული სისტემებისგან, რომლებიც დაფუძნებულია მხოლოდ ფიზიკური პირების მიერ განსაზღვრულ წესებზე ოპერაციების ავტომატურად შესასრულებლად¹². აქვე აღსანიშნავია ევროკავშირის ხელოვნური ინტელექტის აქტივ, რომელშიც „ხელოვნური ინტელექტის სისტემა“ განმარტებულია, როგორც პროგრამული უზრუნველყოფა, რომელსაც, ადამიანის მიერ განსაზღვრული მიზნების ფარგლებში, შეუძლია, დამოუკიდებლად მიიღოს იმგვარი შედეგი, როგორებიცაა: შინაარსი, პროგნოზები, რეკომენდაციები ან გადაწყვეტილებები, რომლებიც გავლენას ახდენს მათთან შემხებლობაში მყოფ გარესამყაროზე¹³. ამდენად, წინამდებარე სტატიის მიზნებისათვის, სწორედ ზემოაღნიშნული ორი დოკუმენტის განმარტებები იქნება გამოყენებული.

როგორც უკვე არაერთხელ აღინიშნა, თანამედროვე ხელოვნური ინტელექტის სისტემები, ძირითადად, ე.წ. „მანქანური სწავლების“ ალგორითმზეა დაფუძნებული, რაც გულისხმობს სისტემისთვის მიწოდებული მასობრივი მონაცემებისა და პირადი გამოცდილების ანალიზის საფუძველზე უნარების განვითარებას, რათა მიიღოს გადაწყვეტილებები, რომლებიც ნეიტრალური დამკვირვებლის თვალში იქნება ავტონომიური¹⁴. მანქანური სწავლების არსი ისაა, რომ სისტემა ამა თუ იმ „ცოდნას“ იძენს მონაცემთა ერთობლიობის მიღებისა და დამუშავების გზით, რომლის შედეგადაც საბოლოოდ მიიღწევა წარმატებული „სწავლების“

¹¹ Framework Convention on Artificial Intelligence, Human Rights, Democracy and the Rule of Law. (2024). Art. 2(a).

¹² Explanatory Report to the Council of Europe Framework Convention on Artificial Intelligence, Human Rights, Democracy and the Rule of Law. (2024). para 24.

¹³ European Commission, Proposal for a Regulation laying down harmonised rules on artificial intelligence. (2021). Art. 3 (1).

¹⁴ Council of Bars and Law Societies of Europe, (2020). *CCBE Considerations on The Legal Aspects of Artificial Intelligence*. 7. <https://www.ccbe.eu>.

შედეგი¹⁵. თავის მხრივ, ამგვარი მონაცემების დახარისხება, გაფილტვრა და დამუშავება არ ხდება იმავე ხარისხით, როგორც ეს შესაძლებელია ფიზიკური პირის შემთხვევაში, რაც ხელოვნური ინტელექტის სისტემისათვის მეტად დამახასიათებელი მნიშვნელოვანი გამოწვევაა.

3. სასამართლოს მიერ ხელოვნური ინტელექტის გამოყენება

3.1 უცხოური პრაქტიკის მიმოხილვა

მართლმსაჯულების პროცესში ხელოვნური ინტელექტის (AI), როგორც „დამხმარე საშუალების“, გამოყენება და დახვეწა, თავად სისტემის განვითარებასთან ერთად, მეტად თვალსაჩინოა. გარდამტეხი პერიოდი 2022 წლის ბოლოდან იწყება, როდესაც შეიქმნა ChatGPT 3.5, ხელოვნური ინტელექტის პირველი სისტემა, რომელსაც შეეძლო დაეგენერირებინა პრაქტიკულად ნებისმიერი ტექსტური დავალება, მათ შორის, იურიდიული ტექსტები და აკადემიური სტატიები, შესაბამისად, ხელოვნურმა ინტელექტმა (AI) „ისწავლა“ „ადამიანის ენასა“ და მსჯელობაში რთული კანონზომიერებების აღმოჩენა და გაფილტვრა¹⁶.

ხელოვნურ ინტელექტზე დაფუძნებული იურიდიული ტექნოლოგიები სულ უფრო პოპულარული ხდება იურიდიულ სექტორში, მათ შორის სასამართლო ხელისუფლებაშიც. მაგალითისათვის, ხელოვნური ინტელექტის (AI) სისტემას ამერიკის შეერთებული შტატების (აშშ) რამდენიმე შტატის სასამართლოები რისკის შეფასებისთვისაც კი იყენებენ¹⁷. ვინაიდან, მისი ალგორითმი შესაძლებლობას იძლევა იურიდიული ფაბულის ანალიზი და რისკების განსაზღვრა განახორციელოს მხოლოდ მოსამართლის მიერ მინოდებული ფაქტების საფუძველზე. აშშ-ს მაგალითზე შესაძლოა, ასევე, განხილული იქნეს eDiscovery-ს პროგრამა, რომელიც წარმოადგენს ინფორმაციის ავტომატიზირებული მოძიების სისტემას, კერძოდ, მანქანური სწავლების ხელოვნურ ინტელექტს, რომელიც ალგორითმის მეშვეობით სწავლობს, თუ როგორ შეიძლება მოსამართლის მიერ დიდი რა-

¹⁵ ელიზბარაშვილი, ს. (2022). დასახ. ნაშრ. 28-47.

¹⁶ Coan, A., Surden, H. (16 December 2024) *AI and Constitutional Interpretation: The Law of Conservation of Judgment*. Lawfare. <https://www.lawfaremedia.org>.

¹⁷ Krištofik, A. (2025). Bias in AI (Supported) Decision Making: Old Problems, New Technologies. *International Journal For Court Administration*. 16 (1), 1-28. <https://doi.org/10.36745/ijca.598>.

ოდენობის ინფორმაციიდან რელევანტური ნაწილების დაიდენტიფიცირება¹⁸. ხელოვნური ინტელექტის (AI) და სასამართლო ხელისუფლების კოლაბორაციის ერთ-ერთ პრაქტიკულ მაგალითად შესაძლოა განხილული იქნეს სამოქალაქო დავების მოგვარების ტრიბუნალი (CRT) კანადაში, რომელიც თავდაპირველად შეიქმნა საცხოვრებელ სახლებთან დაკავშირებული დავების მოსაგვარებლად, თუმცა, მისი წარმატებული ფუნქციონირების შედეგად მას სხვა სამართლებრივი მექანიზმებიც დაემატა¹⁹. იურისდიქციის გაფართოებასთან ერთად, 2019 წლის აპრილში მას დაემატა ფიზიკური დაზიანების შედეგად გამოწვეული ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის ფუნქციაც, რომელსაც იგი უზრუნველყოფს უფასო იურიდიულ კონსულტაციასთან და ზიანის რაოდენობის გამომთვლელ მექანიზმთან ერთად²⁰. თუმცა, უნდა აღინიშნოს, რომ სისტემა ყოველ სამ თვეში ერთხელ ექვემდებარება განახლებას სფეროს ექსპერტების მიერ მომხმარებელთა უკუკავშირისა და სისტემის ანალიტიკური მონაცემების საფუძველზე²¹. აღნიშნულიდან გამომდინარე, შეიძლება ითქვას, რომ CRT არ წარმოადგენს ხელოვნური ინტელექტის (AI) სრულყოფილ სისტემას, რომელსაც შეუძლია დამოუკიდებლად მიიღოს გადაწყვეტილება „ადამიანური რესურსის“ გარეშე. ამდენად, იგი არის „ადამიანური რესურსისა“ და ხელოვნური ინტელექტის (AI) კომბინაცია, რომელიც ზოგავს, როგორც მოსამართლეთა, ისე მოქალაქეთა დროს, ხარჯებს და რესურსს.

საკანონმდებლო რეგულირების მხრივ უნდა აღინიშნოს, რომ საერთაშორისო ასპარეზზე მართლმსაჯულების სისტემაში ხელოვნური ინტელექტის (AI) გამოყენება სრულყოფილად დარეგულირებული არ არის. აღნიშნული, უწინარეს ყოვლისა, გამოწვეულია იმით, რომ თავად ხელოვნური ინტელექტიც (AI) და, მით უმეტეს, მისი სამართლებრივ სისტემაში ინტეგრირება, ახალი მოვლენაა²². ერთ-ერთი პირველი სამართლებრივი ჩარჩო, რომელიც ფოკუსირებულია ხე-

¹⁸ Reiling, A. D. (2020). Courts and Artificial Intelligence. *International Journal for Court Administration*. 11(2), 8. <https://doi.org/10.36745/ijca.343>.

¹⁹ The Government of British Columbia. (26 July 2023). Civil Resolution Tribunal Act. <https://www2.gov.bc.ca>.

²⁰ Reiling, A. D. (2020). Courts and Artificial Intelligence. *International Journal for Court Administration*. 11 (2), 8. <https://doi.org/10.36745/ijca.343>.

²¹ Civil Resolution Tribunal Standard Rules. (2024, February 20). <https://civilresolutionbc.ca>.

²² Krištofik, A. (2025). Bias in AI (Supported) Decision Making: Old Problems, New Technologies. *International Journal For Court Administration*. 16 (1), 1-28. <https://doi.org/10.36745/ijca.598>.

ლოვნური ინტელექტის (AI) სასამართლო გამოყენებაზე, არის „ხელოვნური ინტელექტის გამოყენების შესახებ“ ევროპული ეთიკური ქარტია სასამართლო სისტემებსა და მათ გარემოში, რომელიც გამოქვეყნდა 2018 წელს მართლმსაჯულების ეფექტიანობის ევროპული კომისიის მიერ. ქარტიის თანახმად, სასამართლო სისტემაში ხელოვნური ინტელექტის (AI) სისტემების გამოყენების ძირითადი მიზანი არის არა სამართლებრივი მსჯელობის რეპროდუცირება, არამედ გადანყვეტილების ფარგლებში სხვადასხვა ტიპის კორელაციის იდენტიფიცირება, რის შედეგადაც მიღებული საბოლოო შედეგი გამოყენებული იქნება შემდგომი სასამართლო გადანყვეტილების „პროგნოზირებისთვის“²³. 2023 წელს იუნესკოს (UNESCO) მიერ გამოქვეყნდა ხელოვნური ინტელექტისა და სამართლის უზენაესობის გლობალური ინსტრუმენტების ნაკრები სასამართლო სისტემისთვის. წინამდებარე დოკუმენტი პასუხობს სასამართლო აქტორებთან (მოსამართლეები, პროკურორები, სახელმწიფო ადვოკატები, საზოგადოებრივი ადვოკატები, იურიდიული უნივერსიტეტები და სასწავლო დაწესებულებები) დაკავშირებულ გამონვევებს და იძლევა საჭირო ინფორმაციას ხელოვნური ინტელექტის სარგებლიანობისა და რისკების თაობაზე მათი საქმიანობის პროცესში²⁴.

ნაშრომის მიზნებისათვის, ერთ-ერთი ყველაზე აქტუალური საკითხია კოლუმბიის საკონსტიტუციო სასამართლოს ისტორიული გადანყვეტილება, რომელიც სწორედ რომ სრულად ეფუძნება ზემოხსენებულ იუნესკოს (UNESCO) ხელოვნური ინტელექტის (AI) ინსტრუმენტებს. კოლუმბიაში მიღებული ბოლოდროინდელი გადანყვეტილება განხილვის საგანია იმდენად, რამდენადაც მოსამართლემ გამოიყენა ხელოვნური ინტელექტი (AI) – ChatGPT იმის გადასანყვეტად, უნდა გადაეხადა თუ არა შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე ბავშვს სამედიცინო მკურნალობაზე წვდომის საფასური ჯანმრთელობის დაზღვევის კომპანიისთვის, სადაც სასამართლომ დაადგინა, რომ ბავშვი გათავისუფლებული იყო საფასურის გადახდისგან²⁵. ამ ყოველივემ აღშფოთებაც გამოიწვია, ვინაიდან, კრიტიკა დაიმსახურა მოსამართლის ქმედების ეთიკურობამ განსახილველი საკითხის სენსიტიურობიდან გამომდინარე, რასაც მათ შორის, 2024 წელს სასა-

²³ Council of Europe European Commission for the efficiency of justice (CEPEJ). (2018). *European ethical Charter on the use of Artificial Intelligence in judicial systems and their environment*. 30. <https://rm.coe.int>.

²⁴ UNESCO. (2023). *Global toolkit on AI and the rule of law for the judiciary*. 4. <https://unesdoc.unesco.org>.

²⁵ UNESCO, (16 August 2024). *AI in the Courtroom: Colombian Constitutional Court's Landmark Ruling Cites UNESCO's AI Tools*. <https://www.unesco.org>.

მართლო (სააპელაციო) განხილვებიც მოჰყვა (გადაწყვეტილება T-323)²⁶. სააპელაციო განხილვის ძირითად მიზანს წარმოადგენდა Gen AI-ის სასამართლო მსჯელობის პროცესში გამოყენების მიზანშეწონილობის განსაზღვრა. სასამართლო პროცესისას განხილული იყო, არღვევდა თუ არა Gen AI-ის გამოყენება გადაწყვეტილების მისაღებად სასამართლო პროცესის ფუნდამენტურ უფლებას; განხილვების შედეგად, სასამართლომ დაასკვნა, რომ ამ კონკრეტულ შემთხვევაში, სასამართლო პროცესის ფუნდამენტური უფლება არ დარღვეულა, ვინაიდან, Gen AI-მ არ ჩაანაცვლა მოსამართლე, არამედ მოსამართლის მიერ იგი გამოყენებული იქნა გადაწყვეტილების დასაბუთების კონტექსტში, მხოლოდ მას შემდეგ, რაც „ადამიანმა“ მოსამართლემ უკვე მიიღო არსებითი გადაწყვეტილება²⁷. მიუხედავად ამისა, სასამართლომ ისარგებლა შესაძლებლობით და დაადგინა მკაფიო მოთხოვნები იმ მოსამართლეებისთვის, რომლებიც Gen AI-ს იყენებენ გადაწყვეტილების მიღების პროცესებში, კერძოდ, გამჭვირვალობა, კონფიდენციალურობა, ვერიფიკაცია და საუკეთესო პრაქტიკასთან და კოლექტიურ სტანდარტებთან შესაბამისობა²⁸.

ამდენად, კოლუმბიის მართლმსაჯულების სისტემის მიზნებისათვის ხსენებულ გადაწყვეტილებას რეზონანსული გამოხმაურება მოჰყვა და კიდევ ერთხელ აღინიშნა ხელოვნური ინტელექტის (AI) რეგულირების გაუმჯობესების აუცილებლობა, განსაკუთრებით საჯარო სექტორში. მიუხედავად იმისა, რომ ამჟამად არ არსებობს სპეციალიზებული სამართლებრივი ჩარჩო, ხელოვნური ინტელექტის (AI) ეთიკური და პასუხისმგებლიანი გამოყენების უზრუნველსაყოფად აუცილებელია თვითრეგულირებისა და ზედამხედველობის ჩარჩო სტრატეგიების შემუშავება²⁹.

²⁶ Blanca v. EPS, Constitutional Court of Colombia, Judgement T-323/24 (2 August 2024). <https://www.corteconstitucional.gov.co>.

²⁷ Caballero, M. S. *Ruling T-323/24 and the use of generative AI in Colombia's Judiciary*, Ariza & Marin, *Legal News*. <https://arizaymarin.com/en/ruling-t-323-24>.

²⁸ APCEIU. (26 August 2024). *AI in the Courtroom: Colombian Constitutional Court's Landmark Ruling Cites UNESCO's AI Tools*. <https://www.gcedclearinghouse.org>.

²⁹ Herrera, L. (3 October 2024) *Artificial Intelligence in the Colombian Judicial System: A Summary and Analysis of Decision T-323 of 2024*, El Blog del Departamento de Propiedad Intelectual. <https://propintel.uexternado.edu.co>.

3.4. ხელოვნური ინტელექტის გამოყენებასთან დაკავშირებული გამოწვევები

ადამიანთა ყოველდღიურ ცხოვრებაში, მათ შორის, იურიდიული მიმართულებით, ხელოვნური ინტელექტის (AI) სწრაფი ტემპით ინტეგრირების ფონზე, განსაკუთრებით მატულობს ამგვარი სისტემების მხრიდან წარმოშობილი საფრთხეები. მართალია, დიდი ენის მოდელები (Large Language Models – LLM), რომელთა რიგს განეკუთვნება, მათ შორის ChatGPT, ჯერ კიდევ, განვითარების ეტაპზე მყოფი ხელოვნური ინტელექტის სისტემებია და, შესაბამისად, მისი გამოყენება გარკვეულ რისკებს უკავშირდება, თუმცა, მეორე მხრივ, ზემოაღნიშნული მოდელების ეფექტიანი რეალიზებით შესაძლებელია ამა თუ იმ სამართლებრივი დოკუმენტის ანალიზი, წინარე ინფორმაციისა, თუ სასამართლო გადაწყვეტილების მოძიება.

მნიშვნელოვანია, რომ LLM-ების (დიდი ენის მოდელების) გამოყენების რისკები არ განვიხილოთ იზოლირებულად და არ უგულებელვყოთ ის ფაქტი, რომ ადამიანებიც უშვებენ შეცდომებს და ექვემდებარებიან კოგნიტურ შეცდომებს, მიკერძოებებსა და მოტივირებული მსჯელობის ცდუნებას. შედეგად, ადამიანის მიერ მიღებული გადაწყვეტილებები ზოგჯერ, ასევე, შესაძლოა იყოს არასწორად გააზრებული, პირადი მოტივებით ნაკარნახევი ან ქაოტური. გარდა ამისა, ხელოვნური ინტელექტის სისტემების უპირატესობაა, როგორც უკვე არაერთხელ აღინიშნა, მასობრივი ინფორმაციის, როგორებიცაა მასშტაბური სამართლებრივი სარჩელების, სასამართლოს გადაწყვეტილებებისა თუ მტკიცებულებების სინთეზირების შესაძლებლობა. აღნიშნული მნიშვნელოვანია, რამდენადაც ხელოვნური ინტელექტის სისტემის მეშვეობით შესაძლებელია ამა თუ იმ საკონსტიტუციო გადაწყვეტილების შედარებით სწრაფად მიღება³⁰. მით უფრო იმ ფაქტის გათვალისწინებით, რომ „საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონი მხოლოდ კონსტიტუციური სარჩელის ან კონსტიტუციური წარდგინების განხილვისათვის განსაზღვრავს შესაბამის ვადას³¹ და არა უშუალოდ გადაწყვეტილების მიღებისათვის. ამასთან, თანამედროვე LLM-ები მოსამართლეებს (და სხვა მხარეებს) აძლევს დოკუმენტებთან „საუბრის“ შესაძლებლობას, მათთვის განმარტებითი კითხვების დასმით ან დოკუმენტში არსებულ დეტალებზე ყურადღების გამახვილებით. ამგვარი ინტერაქცია ტრადიციული სტატიკური შეჯამებების ან ზედაპირული გადა-

³⁰ Tai, M. C. (2020). The impact of artificial intelligence on human society and bioethics. *Tzu chi medical journal*, 32(4), 339–343. https://doi.org/10.4103/tcmj.tcmj_71_20.

³¹ საქართველოს ორგანული კანონი „საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ“. 22-ე (1) მუხლი.

ხედვის მეთოდებთან შედარებით მოსამართლეებს აძლევს უფრო დინამიურ და სრულ წარმოდგენას მასალაზე³². სამართლებრივი გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში ხელოვნური ინტელექტის სისტემების კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი უპირატესობა არის მათი უნარი, შესაბამისი მითითების შემთხვევაში, წარმოადგინონ ერთზე მეტი პერსპექტივა. აღნიშნული შესაძლებლობა განსაკუთრებით ფასეულია შედარებით კომპლექსური საკონსტიტუციო დავების შემთხვევაში, სადაც მთავარი გამოწვევა ცალსახა, ერთმნიშვნელოვანი პასუხის პოვნა არ არის. ამგვარ საქმეებში გადაწყვეტილება ხშირად ეფუძნება რთული პოლიტიკის განმსაზღვრელი გარემოებების გათვალისწინებას, ღირებულებითი შეხედულებების შეფასებასა და სხვადასხვა ინტერპრეტაციას შორის არჩევანს. საერთო ჯამში, LLM-ებს ნამდვილად აქვს პოტენციური გააუმჯობესოს სამართლებრივი გადაწყვეტილების მიღების ხარისხი იმ შემთხვევაში, თუ ისინი გამოიყენება სათანადო ფორმით და ხელოვნური ინტელექტის გონივრული ცოდნის პირობებში, კერძოდ, ისეთი მიმართულებებით, როგორებიცაა: ინფორმაციის სინთეზი, სხვადასხვა პერსპექტივის წარმოჩენა, ადამიანის კოგნიტიური მიკერძოებების გამოვლენა და გადაწყვეტილების მიღების სისწრაფე.

მიუხედავად ზემოაღნიშნული დადებითი მხარეებისა, კონსტიტუციური ინტერპრეტაციისათვის ხელოვნური ინტელექტის სისტემის გამოყენება გარკვეულ საფრთხეებსა და რისკებს უკავშირდება. პირველ რიგში, უნდა აღინიშნოს, რომ მსოფლიოს მასშტაბით, მოსამართლეებისათვის, ჯერ კიდევ, უცნობია დიდი ენის მოდელების ფუნქციონირების პრაქტიკული თუ თეორიული საფუძვლები³³. მით უფრო, იმ ფაქტის გათვალისწინებით, რომ ხელოვნური ინტელექტის სისტემები, ხშირ შემთხვევაში, ხასიათდება მიღებული გადაწყვეტილების გაუმჭირვალე ხასიათით, მათ მიერ გადაწყვეტილების მიღების პროცესი არის საკმაოდ კომპლექსური და, გარკვეულწილად, გარე ძალებისათვის შეუღწევადი ცი³⁴. საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლის მიერ კანონმდებლობის განმარტებისათვის წინამდებარე მექანიზმით სარგებლობა შესაძლოა კოლიზიაში მოვიდეს სამართლის უზენაესობისა და საყოველთაოდ აღიარებულ საერთაშორისო სამართლის პრინციპებთან.

³² Coan, A., Surden, H. (2025). Artificial Intelligence and Constitutional Interpretation. *Arizona Legal Studies Discussion Paper №24-30*. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.5018779>.

³³ იქვე.

³⁴ ელიზბარაშვილი, ს. (2022). დასახ. ნაშრ. 28-47.

გასაკვირი არ არის, რომ საერთაშორისო დონეზე ხელოვნური ინტელექტის ფენომენი ხშირად მოიხსენიება „შავი ყუთის“ სახელითაც³⁵. საკითხი უფრო მეტად პრობლემურია, რამდენადაც არსებობს არა ერთი, არამედ რამდენიმე დიდი ენის მოდელი (Claude, ChatGPT, Gemini), რომლებიც შეიცავენ განსხვავებულ ინტერფეისებს. საყურადღებოა, რომ LLM-ებს ერთმანეთისგან განასხვავებს მათი უნიკალური „არქიტექტურა“, სწავლებისთვის გამოყენებული მონაცემები და ტექნიკური კონფიგურაციები. მაგალითად, მიუხედავად იმისა, რომ GPT-4o და Claude 3 Opus, სავარაუდოდ, იზიარებენ ტრილიონობით სიტყვას, მათ განსხვავებული ინფორმაციის ნაკრებზე აქვთ წვდომა³⁶. შესაბამისად, საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლის მიერ ერთსა და იმავე საკითხზე თავისუფლად შესაძლებელი, განსხვავებულმა მოდელებმა ერთ შემთხვევაში მოსარჩელის ინტერესი გაითვალისწინოს, ხოლო, მეორე შემთხვევაში, სარჩელი განუხილველად (ან ნაწილობრივ დაკმაყოფილებულად) დატოვოს. აქვე აღსანიშნავია, რომ განსხვავებული სამართლებრივი შედეგი შესაძლოა დადგეს იდენტური ხელოვნური ინტელექტის სისტემის გამოყენების შემთხვევაშიც, ვინაიდან, ალგორითმზე დაფუძნებული სისტემა მოსამართლის მიმართვას სხვადასხვანაირად აიდენტიფიცირებს და, შესაბამისად, განსხვავებულ პასუხს სთავაზობს დაინტერესებულ პირს. ჩატარებული კვლევები ცხადყოფს, რომ ხელოვნური ინტელექტის სისტემის მოდელის მიერ გამოხატული „თავდაჯერების დონე“ ყოველთვის არ ასახავს რეალურ პროცესს და იგი რელევანტური პასუხის მიღება³⁷.

მიუხედავად განსხვავებული ხელოვნური სისტემების მოდელების არსებობისა, მსოფლიოს მასშტაბით, დიდი პოპულარობით სარგებლობს ChatGPT. აღნიშნული ენის მოდელი, მათ შორის, პრაქტიკოსი იურისტების მხრიდან, ხშირად გამოიყენება მართლმსაჯულების პროცესისათვის. ვინაიდან, „ხელოვნური ინტელექტისა და ადამიანის უფლებების, დემოკრატიისა და სამართლის უზენაესობის შესახებ“ ევროპის საბჭოს ჩარჩო კონვენცია არ შეიცავს რისკზე დაფუძნებულ მიდგომას, ენის დიდი მოდელების, როგორცაა ChatGPT, გამოყენების რისკების შესაფასებლად, არსებითია ევროკავშირის ხელოვნური ინტელექტის აქტი. უნდა აღინიშნოს, რომ აქტის შესაბამისად, ChatGPT თავისთავად არ წარმოადგენს მაღალი რისკის

³⁵ Council of Bars and Law Societies of Europe, (2020). *CCBE Considerations on The Legal Aspects of Artificial Intelligence*. 12. <https://www.ccbe.eu>.

³⁶ Coan, A., Surden, H. (2025). Artificial Intelligence and Constitutional Interpretation. *Arizona Legal Studies Discussion Paper №24-30*. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.5018779>.

³⁷ Andreas, M., Chandar S., Reddy, S. (2024). Are Self-Explanations from Large Language Models Faithful? *Cornell University*. <https://arxiv.org/pdf/2401.07927>.

ან მიუღებელი რისკის მქონე ტექნოლოგიას³⁸. თუმცა, თუკი სასამართლო გადან-ყვეტს აღნიშნული ტექნოლოგიის გამოყენებას, მაგალითად, რელევანტური საქმის მოსაძიებლად, აღნიშნული ჩაითვლება სამართლებრივი ინტერპრეტაციისათვის დამხმარე საშუალებად და დაიდენტიფიცირდება, როგორც მაღალი რისკის მქონე ფენომენი³⁹. თავის მხრივ, ChatGPT-ის ხშირ შემთხვევაში დაინტერესებული პირი შეცდომაში შეჰყავს, რამდენადაც აგენერირებს მოგონილ საქმეებს. მაგალითად, სავსებით შესაძლებელია ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადანყვეტილების ფაქტობრივ მონაცემებს დაამატოს სხვა არარელევანტური ინფორმაცია. აღნიშნული დასტურდება პრაქტიკული მაგალითებითაც. აშშ-ის ფედერალურმა ოლქის სასამართლომ ადვოკატებს 5 000 დოლარის ოდენობის ჯარიმა დააკისრა იმ მიზეზით, რომ მათ სასამართლოს წინაშე ციტირებაში გამოიყენეს მცდარი სასამართლო პრაქტიკის მითითებები⁴⁰.

გარდა ზემოაღნიშნულისა, ხელოვნურ ინტელექტს არ შეუძლია იმგვარი უნარების რეპროდუცირება, რომლებიც მხოლოდ ადამიანს აქვს, მაგალითად: კრეატიულობა, წარმოსახვა და ხედვა, ემპათია, კომუნიკაციის უნარი, სტრატეგიული ხედვა და ლიდერობა. აღნიშნული უნარები და შესაძლებლობები უფრო ადამიანზე ორიენტირებულია, ვიდრე უშუალოდ სამართლებრივი პრობლემის გადაჭრაზე⁴¹. სამართლებრივ დოქტრინაში ასეთ თვისებებს „ემოციურ ინტელექტსაც“ უწოდებენ. მიუხედავად იმისა, რომ თანამედროვე ხელოვნური ინტელექტი გარკვეულ დონეზე შეძლებს კომუნიკაციას და კითხვებზე პასუხის გაცემას, ამ ეტაპზე, AI მხოლოდ ლოგიკურ-მათემატიკურ ინტელექტს ავლენს. თავის მხრივ, საყურადღებოა, რომ საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლე გადანყვეტილების მიღების მომენტში მოქმედებს შინაგანი რწმენის (opinion juris) საფუძველზე. შინაგანი რწმენა არის გამოკვლეულ მტკიცებულებათა საფუძველზე, ინდივიდის ცნობიერებაზე სუბიექტური და ობიექტური ფაქტორების ზემოქმედების შედეგად ჩამოყალიბებული ობიექტური ქვამარიტების ინდივიდუალური აღქმა,

³⁸ Tamošiūnienė, E., Terebeiza, Ž., Doržinkevič, A. (2024). The Possibility of Applying Artificial Intelligence in the Delivery of Justice by Courts. *Baltic Journal of Law & Politics*, 17 (1), 2024. 223-237. <https://doi.org/10.2478/bjlp-2024-0010>.

³⁹ EU Artificial Intelligence Act. Para 8(a) of Annex III High-risk AI Systems Referred to in Art. 6 (2). <https://artificialintelligenceact.eu/annex/3/>.

⁴⁰ Roberto Mata v. Avianca Inc, United States District Court, S. D. New York. Decision №22-cv-1461 (22 June 2023). <https://law.justia.com/cases/federal/district-courts/new-york/nysdce/1:2022cv01461/575368/55/>.

⁴¹ Allison C. Shields. (2019). Emotional Intelligence versus Artificial Intelligence Frontlines: Simple Steps. *Law Practice* 45 (4), 14.

რომლებიც საერთაშორისო ასპარეზზე მნიშვნელოვან როლს ასრულებდა. ცხადია, მოსამართლე სწორედ აღნიშნული რწმენის საფუძველზე უნდა მოქმედებდეს, რასაც ინდივიდუალურად ხელოვნური ინტელექტის სისტემა ვერ უზრუნველყოფს. გარდა ამისა, ხელოვნური ინტელექტის სისტემებს არ გააჩნია პასუხისმგებლობის გრძობა, იგი შესაძლოა იყოს სამართლებრივი ნორმის „მკაცრი“ ინტერპრეტატორი. მართლმსაჯულების განხორციელება არის პროცესი, რომელიც მოითხოვს პასუხისმგებლობას იმ პირის მხრიდან, ვინც ამ პროცესს ახორციელებს და, ამასთან, წარმოადგენს სოციალურ პროცესს, სადაც დაცულია საზოგადოებრივი ინტერესი. სწორედ, ზემოაღნიშნული მახასიათებლები უზრუნველყოფს სასამართლოსადმი საჯარო ნდობის ჩამოყალიბებას⁴².

ხელოვნური ინტელექტის სისტემების ყველაზე თვალსაჩინო რისკი მიკერძოების ელემენტია. აღნიშნული ფენომენისათვის, როგორც „შავი ყუთი“-სთვის, დამახასიათებელია ალგორითმული მიკერძოება. მიკერძოება არის ალგორითმის იმ მონაცემთა ანარეკლი, რომელთა გამოყენებასაც მისი ავტორები ირჩევენ, ისევე, როგორც მათი მონაცემთა შერწყმის მეთოდების, მოდელის შექმნის პრაქტიკისა და მიღებული შედეგების გამოყენებისა და ინტერპრეტაციის ფორმის გამოვლინება. სხვა სიტყვებით, ეს პროცესები ადამიანური გადანყვეტილებით არის ნაკარნახევი⁴³. ამიტომ, როდესაც საუბარია AI-ს პოტენციალსა და მოსამართლის ჩანაცვლების შესაძლებლობაზე, აუცილებელია გავითვალისწინოთ, რომ ალგორითმი შესაძლოა იყოს შეცდომაში შემყვანი ან მანიპულირებადი. თუნდაც, კერძო კომპანიის მიერ შემუშავებული ალგორითმის შემთხვევაში, მაინც არსებობს რისკი, რომ იგი მიზნობრივად იყოს „მიკერძოებულად“ პროგრამირებული. ამ კონტექსტში, ადამიანის ტვინში ხელოვნური ინტელექტის ელემენტების ინტეგრაცია უნდა შეფასდეს სადავო და პრობლემატურ მოვლენად, ვინაიდან მას შეუძლია გავლენა მოახდინოს საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლის დამოუკიდებლობასა და მიუკერძოებლობაზე.

AI-ს მიერ მოსამართლის ჩანაცვლებისა და დამოუკიდებლად ამა თუ იმ გადანყვეტილების ფორმირებასთან დაკავშირებული რისკების საილუსტრაციოდ, წინამდებარე სტატიის მიზნებისათვის, მნიშვნელოვანია ერთგვარი სიმულაციური როლის მორგება საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ გამოტანილ გადანყვეტილებასთან მიმართებით. პრაქტიკული გამონვევებისა და საფრთხე-

⁴² Tamošiūnienė, E., Terebeiza, Ž., Doržinkevič, A. (2024). The Possibility of Applying Artificial Intelligence in the Delivery of Justice by Courts. *Baltic Journal of Law & Politics*, 17 (1), 2024. 223-237. <https://doi.org/10.2478/bjlp-2024-0010>.

⁴³ Gregory S. Nelson. (2019). „Bias in Artificial Intelligence“, *North Carolina Medical Journal* 80 (4), 220-222. <https://ncmedicaljournal.com/article/55108.pdf>.

ბის მეტი თვალსაჩინოებისათვის, შემთხვევითობის პრინციპით, შეფასდა საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2023 წლის 27 ივლისის №1/6/1737 გადაწყვეტილება, რომლის ფარგლებშიც დავის საგანი იყო სადავო ნორმის ის ნორმატიული შინაარსი, რომელიც „საოჯახო პაემნით“ სარგებლობის უფლებას ანიჭებს მხოლოდ ქალ მსჯავრდებულებს. მაშინ, როცა საკონსტიტუციო სასამართლომ გადაწყვეტილებით დაადგინა, რომ სადავო ნორმის მიზანს არ წარმოადგენდა პატიმრობაში მყოფი მამაკაცი მსჯავრდებულების დისკრიმინაცია⁴⁴, ChatGPT-იმ, როგორც „მოსამართლემ“, მიიღო რადიკალურად განსხვავებული გადაწყვეტილება და დაადგინა ნორმის არაკონსტიტუციურობა საქართველოს კონსტიტუციის მე-11 მუხლთან მიმართებით. წინამდებარე პრაქტიკული მაგალითის შემთხვევაში, საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლომ მხედველობაში მიიღო კონკრეტული ინდივიდუალური მახასიათებლები (სახელმწიფო ბიუჯეტის ოპტიმალური ხარჯვის საჯარო ინტერესი, ქალი მსჯავრდებულებისთვის ობიექტური გარემოებებით განპირობებული ნაკლებად კეთილმოსურნე ვითარების გამოსწორების საკითხი, როგორც „ემოციური ინტელექტის“ შედეგი და სხვა), რომლებიც არ იქნა გათვალისწინებული ხელოვნური ინტელექტის (AI), როგორც გადაწყვეტილების მიმღები პირის, მიერ. აღნიშნული კი იმ ფაქტის კონსტატაციაა, რომ დამოუკიდებელი სახით AI-ს გამოყენება განსხვავებული კანონისმიერი ინტერპრეტირების საფუძველია, რაც, თავის მხრივ, არაერთგვაროვანი სამართლებრივი შედეგის განმპირობებელი ფაქტორია.

4. საქართველოს საკანონმდებლო რეალობა ხელოვნური ინტელექტის რეგულირებასთან დაკავშირებით

საქართველოში ხელოვნურ ინტელექტზე დამყარებული ტექნოლოგიების გამოყენების საკითხი საკანონმდებლო დონეზე არ არის რეგულირებული. ცხადია, AI-ს სისტემებს იყენებენ, მათ შორის, საქართველოს საჯარო დაწესებულებებშიც⁴⁵, თუმცა საკანონმდებლო დონეზე აღნიშნული საკითხის რეგულირება ერთგვარი „ნაცრისფერი სივრცეა“. კერძოდ, საქართველოში არ არსებობს ხელოვნური ინტელექტის სისტემების მარეგულირებელი ნორმატიული აქტები და ეთი-

⁴⁴ საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2023 წლის 27 ივლისის №1/6/1737 გადაწყვეტილება.

⁴⁵ ინფორმაციის თავისუფლების განვითარების ინსტიტუტი (IDFI). (2021). *ხელოვნური ინტელექტის სისტემების გამოყენება საქართველოში – კანონმდებლობა და პრაქტიკა*. 11. <https://idfi.ge>.

კური ნორმები. ერთადერთი გამონაკლისია საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2020 წლის 17 აგვისტოს №151/04 ბრძანება „მონაცემებზე დაფუძნებული სტატისტიკური, ხელოვნური ინტელექტის და მანქანური სწავლების მოდელების რისკების მართვის დებულების დამტკიცების თაობაზე“, რომელიც არეგულირებს ხელოვნური ინტელექტის გამოყენებას ფინანსურ სექტორში. შესაბამისად, იურიდიული მიმართულებით, განსაკუთრებით კი სამოსამართლო თვალსაზრისით, დღეის მდგომარეობით, არ არსებობს საკანონმდებლო ბაზა. ამასთან, საქართველოს ამ დრომდე არ აქვს შემუშავებული ხელოვნური ინტელექტის განვითარების ეროვნული სტრატეგია⁴⁶.

მიუხედავად ზემოაღნიშნულისა, საქართველოს საკანონმდებლო ორგანოში, ხელოვნურ ინტელექტზე საუბრისას, აუცილებელია აღინიშნოს, პირველი კონსოლიდირებული სავალდებულო ხასიათის მქონე საერთაშორისო დოკუმენტი – „ხელოვნური ინტელექტისა და ადამიანის უფლებების, დემოკრატიისა და სამართლის უზენაესობის შესახებ“ ჩარჩო კონვენცია, რომელიც მიღებულია ევროსაბჭოს მინისტრთა კომიტეტის 133-ე სესიაზე და რომელსაც საქართველოს მხარემ ხელი მოაწერა 2024 წლის 5 სექტემბერს⁴⁷. ჩარჩო კონვენციის ძირითადი მიზანია ხელოვნური ინტელექტის სისტემის მოქმედების შესაბამისობა ადამიანის უფლებებთან, დემოკრატიასა და სამართლის უზენაესობასთან. წინამდებარე ხელშეკრულება ნევრ სახელმწიფოებს ავალდებულებს, უზრუნველყონ ხელოვნური ინტელექტის შესაბამისი გამოყენება საჯარო უწყებებისა და მათი სახელით მოქმედი კერძო ორგანიზაციების მიერ, რისთვისაც დოკუმენტი ადგენს მთელ რიგ მოთხოვნებს ინფორმაციის ხელმისაწვდომობასთან, ხელოვნური ინტელექტის სისტემის მიერ მიღებული გადაწყვეტილებების გასაჩივრებასთან, ადამიანის უფლებებისა და თავისუფლებების დაცვასთან და სხვა მნიშვნელოვან საკითხებთან დაკავშირებით. ხაზი უნდა გაესვას იმ გარემოებას, რომ ვინაიდან კონვენციის სრულყოფილი იმპლემენტაციის მიზნით საჭიროა ქართულ საკანონმდებლო რეალობაში არსებობდეს ნორმატიულ-სამართლებრივი ბაზა, რომელიც დაარეგულირებს ხელოვნურ ინტელექტთან და მის გამოყენებასთან დაკავშირებულ გამონვევებსა და საკითხებს, სახელმწიფომ უნდა განახორციელოს რიგი ქმედებები კანონმდებლობის დახვეწის თვალსაზრისით.

⁴⁶ ელიზბარაშვილი, ს. (2023). დასახ. ნაშრ. 79-90.

⁴⁷ Council of Europe, Chart of signatures and ratifications of Treaty 225. <https://www.coe.int>.

დასკვნა

სტატიაში წარმოდგენილი ხელოვნური ინტელექტის (AI) სისტემების პრაქტიკის ანალიზი ცხადყოფს, რომ ამგვარი სისტემების დანერგვამდე მნიშვნელოვანია რისკებისა თუ პოზიტიური ეფექტიანობის შეფასება და სახელმწიფოს მხრიდან შესაბამისი ღონისძიებების გატარება.

საკონსტიტუციო სასამართლოს როლი როდია მხოლოდ ამა თუ იმ დავის გადაწყვეტა, არამედ ის ასევე უკავშირდება „ხელოვნებას“ – მხარეებს შორის ინტერესთა შეჯერებასა და სამართლებრივი ნორმის სწორ ინტერპრეტირებას. მართლმსაჯულების განხორციელებისას მოსამართლეს გააჩნია გარკვეული დისკრეტია, ვინაიდან, ეს პროცესი არა მარტო სამართლის ნორმების მექანიკური გამოყენებაა, არამედ გულისხმობს გარკვეული სუბიექტური გარემოებების შეფასებასაც. რამდენადაც სტატიიდან იკვეთება, ხელოვნური ინტელექტი არის ტექნოლოგია, რომელიც ავტომატიზებულ გადაწყვეტილებებს იღებს იმ სფეროებში, სადაც ჩვეულებრივ ადამიანური ინტელექტი მოითხოვება. მართალია, დიდი ენობრივი მოდელები მნიშვნელოვან პოტენციალს შეიცავს, როგორც საკონსტიტუციო საქმეების სასამართლო პროცესის, ისე უფრო ფართო სამართლებრივი პროცედურების ეფექტიანობის გასაუმჯობესებლად, თუმცა, ამკარაა, რომ დაცვის სათანადო გარანტიების არარსებობის პირობებში ამგვარი ტექნოლოგიებით პირდაპირი თუ ირიბი ზიანი შეიძლება მიადგენს სამართლის უზენაესობის პრინციპს. მართლმსაჯულების სპეციფიკური ხასიათიდან გამომდინარე, AI-ს როლი შეიძლება განიხილებოდეს მხოლოდ, როგორც დამხმარე მექანიზმი, იგი ვერ ჩაანაცვლებს საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლეს გადაწყვეტილების მიღების პროცესში, რადგან მართლმსაჯულება მოითხოვს არა მარტო სამართლის ნორმების ფორმალურ გამოყენებას, არამედ შემოქმედებითობას, წარმოსახვას, ემპათიას, რეალობის აღქმის უნარს, პასუხისმგებლობის გრძნობასა და სხვა სუბიექტურ თვისებებს, რომელთა გააზრებასა და გამოყენებას ხელოვნური ინტელექტი ვერ შეძლებს. რთულია ისეთი ალგორითმის შექმნა, რომელიც შეძლებს სრულად განასახიეროს ადამიანის პიროვნული მახასიათებლები ისე, რომ გადაწყვეტილი დავა იყოს არამარტო ფორმალურად კანონიერი, არამედ თანაბრად სამართლიანი, გონივრული და სანდო.

მიუხედავად ამისა, ხელოვნური ინტელექტის სისტემების გამოყენების ზრდის ფონზე, კრიტიკულად მნიშვნელოვანია ინსტიტუციურ კონტექსტებში მისი გამოყენების სხვადასხვა ფორმები. თითოეული ასეთი გამოყენება მოითხოვს განსხვავებულ ბალანსს ღირებულებებს შორის და წარმოადგენს არჩევანს, რომელიც საჭიროებს ნორმატიულ გამართლებას. შესაძლებელია, რომ სამომავლოდ სამოსამართლო გადაწყვეტილებებზე ძალაუფლება გადანაწილდეს ადამიანებსა

და LLM-ებს შორის, რათა მართლმსაჯულების განხორციელება მოხდეს უფრო სწრაფად და ეფექტიანად. ამდენად, არსებითია, პირველ რიგში, დროულად დაინყოს მსჯელობა ხელოვნური ინტელექტის მარეგულირებელი საკანონმდებლო ჩარჩოს შემუშავებისა და ხელოვნური ინტელექტის განვითარების ეროვნული სტრატეგიის ჩამოყალიბების შესახებ. საკანონმდებლო მონესრიგების, შესაბამისი უწყებებისა და ექსპერტების ჩართვის შემდგომ, შესაძლებელი გახდება საკონსტიტუციო სასამართლოს სისტემის ფარგლებში ერთგვარი საზედამხედველო მექანიზმის შექმნა, რომელიც, AI-ს გამოყენების შემთხვევაში, უზრუნველყოფს შესაბამისი რისკების ანალიზს და საბოლოო გადაწყვეტილების მიღებამდე პრევენციული მექანიზმების გატარებას.

გამოყენებული ლიტერატურა

ნიბნავი, მონობრაფია

გეგენავა, დ. (2012). *საკონსტიტუციო მართლმსაჯულება საქართველოში: სამართალწარმოების ძირითადი სისტემური პრობლემები*.

კახიანი, გ. (2008). *საკონსტიტუციო კონტროლის ინსტიტუტი და მისი ფუნქციონირების პრობლემები საქართველოში: კანონმდებლობის და პრაქტიკის ანალიზი*.

ინფორმაციის თავისუფლების განვითარების ინსტიტუტი (IDFI). (2021). *ხელოვნური ინტელექტის სისტემების გამოყენება საქართველოში – კანონმდებლობა და პრაქტიკა*. <https://idfi.ge>.

Russell, S. J., Norvig, P. (2010). *Artificial Intelligence: A Modern Approach* (3rd ed.). Prentice Hall. 2. <https://people.engr.tamu.edu/guni/csce625/slides/AI.pdf>.

სტატიები

Council of Bars and Law Societies of Europe, (2020). *CCBE Considerations on The Legal Aspects of Artificial Intelligence*. 7. <https://www.ccbe.eu>.

აბესაძე, დ. (2023) საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ ნორმის შინაარსის არაკონსტიტუციურად ცნობა – თეორიული დაკვირვებანი და პრაქტიკული გამოწვევები. *საკონსტიტუციო სამართლის ჟურნალი (1)*.

ელიზბარაშვილი, ს. (2022). ხელოვნური ინტელექტის გამოყენება სამართალდამცავი ორგანოების მიერ: თანამედროვე საფრთხე ადამიანის უფლებებისთვის. *ადამიანის უფლებათა დაცვა: საერთაშორისო და ეროვნული გამოცდილება, სტატიათა კრებული, რედ. კონსტანტინე კორკელია*.

ელიზბარაშვილი, ს. (2023). ადამიანის უფლებების დაცვა ტექნოლოგიური გან-

ვითარების ეპოქაში: ხელოვნური ინტელექტის რეგულირების დასაწყისი. ადამიანის უფლებათა დაცვა: ევროპული გამოცდილება და ეროვნული გამოწვევები. სტატიათა კრებული, რედ. კონსტანტინე კორკელია.

- van Domselaar, I. (2018). The Perceptive Judge. *Jurisprudence*, 9 (1), 71-87. <https://doi.org/10.1080/20403313.2017.1352319>.
- Surden, H. (2024). ChatGPT, Large Language Models, and Law, 92 *Fordham Law Review*. 1941-1972. <https://ir.lawnet.fordham.edu/flr/vol92/iss5/9>.
- Krištofik, A. (2025). Bias in AI (Supported) Decision Making: Old Problems, New Technologies. *International Journal For Court Administration*. 16 (1), 1-28. <https://doi.org/10.36745/ijca.598>.
- Reiling, A. D. (2020). Courts and Artificial Intelligence. *International Journal for Court Administration*. 11 (2), 8. <https://doi.org/10.36745/ijca.343>.
- Tai, M. C. (2020). The impact of artificial intelligence on human society and bioethics. *Tzu chi medical journal*, 32 (4), 339-343. https://doi.org/10.4103/tcmj.tcmj_71_20.
- Coan, A., Surden, H. (2025). Artificial Intelligence and Constitutional Interpretation. *Arizona Legal Studies Discussion Paper №24-30*. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.5018779>.
- Andreas, M., Chandar S., Reddy. S. (2024). Are Self-Explanations from Large Language Models Faithful? *Cornell University*. <https://arxiv.org>.
- Tamošiūnienė, E., Terebeiza, Ž., Doržinkevič, A. (2024). The Possibility of Applying Artificial Intelligence in the Delivery of Justice by Courts. *Baltic Journal of Law & Politics*, 17 (1). 223-237. <https://doi.org/10.2478/bjlp-2024-0010>.
- Allison C. Shields. (2019). Emotional Intelligence versus Artificial Intelligence Frontlines: Simple Steps. *Law Practice* 45 (4), 14.
- Gregory, S. Nelson. (2019) „Bias in Artificial Intelligence“, *North Carolina Medical Journal* 80 (4), 220-222. <https://ncmedicaljournal.com/article/55108.pdf>.

სამართლებრივი დოკუმენტები

- საქართველოს ორგანული კანონი „საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ“.
- Framework Convention on Artificial Intelligence, Human Rights, *Democracy and the Rule of Law*. (2024). Explanatory Report to the Council of Europe Framework Convention on Artificial Intelligence, Human Rights, Democracy and the Rule of Law. (2024).
- European Commission, Proposal for a Regulation laying down harmonised rules on artificial intelligence. (2021).

- The Government of British Columbia. (26 July 2023). Civil Resolution Tribunal Act. <https://www2.gov.bc.ca>.
- Civil Resolution Tribunal Standard Rules. (20 February 2024). <https://civilresolutionbc.ca>.
- Council of Europe European Commission for the efficiency of justice (CEPEJ). (2018). *European ethical Charter on the use of Artificial Intelligence in judicial systems and their environment*.
- UNESCO. (2023). *Global toolkit on AI and the rule of law for the judiciary*. 4. <https://unesdoc.unesco.org>.
- EU Artificial Intelligence Act.

პრეცედენტები

- საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2023 წლის 27 ივლისის №1/6/1737 გადაწყვეტილება.
- Blanca v. EPS, Constitutional Court of Colombia, Judgement T-323/24 (2 August 2024).
- Roberto Mata v. Avianca Inc, United States District Court, S. D. New York. Decision №22-cv-1461 (22 June 2023). <https://law.justia.com>.

ინტერნეტ-რესურსები

- Litili Group. (28 March 2025). *Inside the Judge's Chamber: Insights into Judicial Decision-Making*. <https://litoligroup.com/judicial-decision-making>.
- Coan, A., Surden, H. (16 December 2024). *AI and Constitutional Interpretation: The Law of Conservation of Judgment*. Lawfare. <https://www.lawfaremedia.org>.
- UNESCO (16 August 2024). *AI in the Courtroom: Colombian Constitutional Court's Landmark Ruling Cites UNESCO's AI Tools*. <https://www.unesco.org/en>.
- Caballero, M. S. *Ruling T-323/24 and the use of generative AI in Colombia's Judiciary, Ariza & Marin, Legal News*. <https://arizaymarin.com/en/ruling-t-323-24>.
- APCEIU (16 August 2024). *AI in the Courtroom: Colombian Constitutional Court's Landmark Ruling Cites UNESCO's AI Tools*. <https://www.gcedclearinghouse.org>.
- Herrera, L. (3 October 2024). *Artificial Intelligence in the Colombian Judicial System: A Summary and Analysis of Decision T-323 of 2024*, El Blog del Departamento de Propiedad Intelectual. <https://propintel.uexternado.edu.co>.
- Council of Europe, Chart of signatures and ratifications of Treaty 225. <https://www.coe.int/en/web/Conventions/full-list>.

THE PRACTICAL AND LEGAL ASPECTS OF THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE DECISION- MAKING PROCESS OF THE CONSTITUTIONAL COURT

TAMAR KHOMASURIDZE

Master of the Comparative Private and International Law (LL.M.)
New Vision University,
Ministry of Justice Of Georgia,
Department of the Agreements Expertise and Court Representation,
Senior Specialist of the First Category
tamo.khomasuridze@gmail.com

NIKA KHORAVA

Student of Master Program in International Law at the Faculty of Law,
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University,
Ministry of Justice Of Georgia,
Department of the Agreements Expertise and Court Representation,
Junior Specialist of First Category
khoravanika9@gmail.com

Abstract. With the growth of the mass use of artificial intelligence systems, especially the so-called generative artificial intelligence and large language models, it has become relevant, on the one hand, to regulate the aforementioned processes by states, and, on the other hand, to integrate such innovative methods into various legal realities, including the judicial system. The article aims to discuss the possible challenges related to the use of artificial intelligence and their impact on Constitutional decision-making processes, in general, in terms of making a decision, as well as, its justification. The Constitutional Court, as the body exercising constitutional control of the state, and accordingly Constitutional decisions, have a significant impact in terms of establishing the practice of the interpreting national legislation. Taking into consideration abovementioned and the new approaches provided by the technological developments, it is essential to assess the

role that the use of artificial intelligence can contribute in ensuring constitutional justice. Accordingly, the present article discusses the practical aspects of the use of artificial intelligence in the constitutional decision-making process, considering relevant international standards and practices. Additionally, the paper will evaluate the risks and challenges of the use of artificial intelligence in the justice process, and the final part offers possible ways of its regulation.

Keywords: *Artificial Intelligence, Constitutional Court, Decision of the Court, Large language Models, Constitutional Proceedings*

REFERENCES

BOOKS/MONOGRAPHY

Gegenava, D. (2012). *Constitutional Justice in Georgia: Main Systemic Problems of Litigation*.

Kakhiani, G. (2008). *The Institute of Constitutional Control and Problems Regarding its Functioning in Georgia: Analysis of Legislation and Practice*.

The Institute for Development of Freedom of Information (IDFI). (2021). *Artificial Intelligence: International Tendencies and Georgia – Legislation and Practice*.

https://idfi.ge/ge/artificial%20intelligence_international_tendencies_and_georgia.

Russell, S. J., Norvig, P. (2010). *Artificial Intelligence: A Modern Approach* (3rd ed.). Prentice Hall. 2. <https://people.engr.tamu.edu/guni/csce625/slides/AI.pdf>.

ARTICLES

Council of Bars and Law Societies of Europe. (2020). *CCBE Considerations on The Legal Aspects of Artificial Intelligence*. 7. <https://www.ccbe.eu>.

Abesadze, D. (2023). Recognition of the Content of the Norm as Unconstitutional by the Constitutional Court of Georgia – Theoretical Observations and Practical Challenges. *Constitutional Law Journal* (1).

Elizbarashvili, S. (2022). The Use of Artificial Intelligence by Law Enforcement Agencies: A Modern Threat to Human Rights. *Protection of Human Rights: International and National Experience, Collection of Articles, edited by Konstantine Korkelia*.

Elizbarashvili, S. (2023). Human Rights Protection in the Technological Development Era: The Beginning of Artificial Intelligence Regulation. *Human Rights*

- Protection: European Experience and National Challenges. Collection of Articles, edited by Konstantine Korkelia, 79-90. Van Domselaar, I. (2018). The Perceptive Judge. Jurisprudence, 9 (1), 71-87. <https://doi.org/10.1080/20403313.2017.1352319>.*
- Surden, H. (2024). *ChatGPT, Large Language Models, and Law*, 92 *Fordham Law Review*. 1941-1972. <https://ir.lawnet.fordham.edu/flr/vol92/iss5/9>.
- Krištofik, A. (2025). Bias in AI (Supported) Decision Making: Old Problems, New Technologies. *International Journal For Court Administration*. 16 (1), 1-28. <https://doi.org/10.36745/ijca.598>.
- Reiling, A. D. (2020). Courts and Artificial Intelligence. *International Journal for Court Administration*. 11 (2), 8. <https://doi.org/10.36745/ijca.343>.
- Tai, M. C. (2020). The impact of artificial intelligence on human society and bioethics. *Tzu chi medical journal*, 32 (4), 339-343. https://doi.org/10.4103/tcmj.tcmj_71_20.
- Coan, A., Surden, H. (2025). Artificial Intelligence and Constitutional Interpretation. *Arizona Legal Studies Discussion Paper №24-30*. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.5018779>.
- Andreas, M., Chandar S., Reddy. S. (2024). Are Self-Explanations from Large Language Models Faithful? *Cornell University*. <https://arxiv.org/pdf/2401.07927>.
- Tamošiūnienė, E., Terebeiza, Ž., Doržinkevič, A. (2024). The Possibility of Applying Artificial Intelligence in the Delivery of Justice by Courts. *Baltic Journal of Law & Politics*, 17 (1). 223-237. <https://doi.org/10.2478/bjlp-2024-0010>.
- Allison C. Shields. (2019). Emotional Intelligence versus Artificial Intelligence Frontlines: Simple Steps. *Law Practice* 45 (4).
- Gregory S. Nelson. (2019) „Bias in Artificial Intelligence“, *North Carolina Medical Journal* 80 (4), 220-222. <https://ncmedicaljournal.com/article/55108.pdf>.

LEGAL DOCUMENTS

- Organic Law of Georgia on „The Constitutional Court of Georgia“.
- Framework Convention on Artificial Intelligence, Human Rights, Democracy and the Rule of Law. (2024). Explanatory Report to the Council of Europe Framework Convention on Artificial Intelligence, Human Rights, Democracy and the Rule of Law. (2024).
- European Commission, Proposal for a Regulation laying down harmonised rules on artificial intelligence. (2021).

- The Government of British Columbia. (26 July 2023). Civil Resolution Tribunal Act. <https://www2.gov.bc.ca>.
- Civil Resolution Tribunal Standard Rules. (20 February 2024). <https://civilresolutionbc.ca>.
- Council of Europe European Commission for the efficiency of justice (CEPEJ). (2018). *European ethical Charter on the use of Artificial Intelligence in judicial systems and their environment*.
- UNESCO (2023). *Global toolkit on AI and the rule of law for the judiciary*. 4. <https://unesdoc.unesco.org>.
- EU Artificial Intelligence Act.

CASE LAW

- Ombudsman of Georgia Against the Parliament of Georgia, Constitutional Court of Georgia, Decision №1/6/1737 (27 July 2023). <https://www.constcourt.ge/ka/judicial-acts?legal=17641>.
- Blanca v. EPS, Constitutional Court of Colombia, Judgement T-323/24 (2 August 2024). <https://www.corteconstitucional.gov.co>.
- Roberto Mata v. Avianca Inc, United States District Court, S. D. New York. Decision №22-cv-1461 (22 June 2023). <https://law.justia.com>.

WEB-RESOURCES

- Litili Group. (28 March 2025). *Inside the Judge's Chamber: Insights into Judicial Decision-Making*. <https://litoligroup.com/judicial-decision-making>.
- Coan, A., Surden, H. (16 December 2024) *AI and Constitutional Interpretation: The Law of Conservation of Judgment*. Lawfare. <https://www.lawfaremedia.org>.
- UNESCO (16 August 2024). *AI in the Courtroom: Colombian Constitutional Court's Landmark Ruling Cites UNESCO's AI Tools*. <https://www.unesco.org/en>.
- Caballero, M. S. *Ruling T-323/24 and the use of generative AI in Colombia's Judiciary, Ariza & Marin, Legal News*. <https://arizaymarin.com/en/ruling-t-323-24>.
- APCEIU (26 August 2024). *AI in the Courtroom: Colombian Constitutional Court's Landmark Ruling Cites UNESCO's AI Tools*. <https://www.gcedclearinghouse.org>.
- Herrera, L. (3 October 2024). *Artificial Intelligence in the Colombian Judicial System: A Summary and Analysis of Decision T-323 of 2024*, El Blog del Departamento de Propiedad Intelectual. <https://propintel.uexternado.edu.co>.
- Council of Europe, Chart of signatures and ratifications of Treaty 225. <https://www.coe.int>.